

Pročitajte polazni tekst.

Sažetak oblikujte kao zaokruženu cjelinu s **uvodom**, **razradom** i **zaključkom**.

Pazite da Vaš sažetak bude **pravopisno**, **gramatički** i **leksički točan**.

U sažetak morate uvrstiti sve smjernice.

Sažetak mora imati **200 – 250** riječi.

Kruno Lokotar, *Dvopismeni ili nepismeni*

U suvremenome svijetu sve se manje čita, a razloge tomu treba tražiti u intenzivnoj digitalizaciji koja donosi nevjerojatne promjene u živote ljudi, ali i izazove u čitateljskim navikama. Dokazano je da čitanje znatno utječe na razvoj mozga, a tehnologija je promijenila način na koji čitamo, što posljedično mijenja i mozak.

Istraživanjem američke neuroznanstvenice Maryanne Wolf, koje je predstavila u svojoj knjizi *Čitatelju, vrati se kući*, utvrđeno je da se danas čita više nego ikad prije. Međutim, dominira digitalno, površno čitanje, koje karakterizira brzo prelaženje preko teksta. Takvo je čitanje letimično, odvija se u cik-cak figuri dok oči skakuću po tekstu na ekranu, baš kao što skakuće i čitateljska pozornost. Prelazak očima preko teksta, uz česte prekide zbog obavijesti (notifikacija) ili poveznica, smanjuje sposobnost dublje koncentracije i refleksije. Čitatelji stalno traže novu informaciju koja im odvlači pozornost. Takva im aktivnost donosi brzu i kratkotrajnu zadovoljštinu, ovisnu o novim podražajima, a istovremeno negativno utječe na sposobnost analitičkoga razmišljanja i kritičkoga mišljenja. Osim toga, brz pristup informacijama i oslanjanje na internetske pretraživače mogu smanjiti kapacitet za dugoročno pamćenje. Ljudski se mozak sve više oslanja na tehnologiju. Smanjuje se potreba za pamćenjem jer se informacije mogu uvijek lako pronaći. Rezultati skraćene pozornosti očituju se u rastućemu broju kratkih književnih formi, ali još i više u objavama na društvenim mrežama. Čim se digitalni čitatelj izmakne iz digitalnoga svijeta, spopada ga nepodnošljiva dosada. Dosada je nekad bila izvor kreacije i imaginacije, ali suvremena je dosada ozbiljan problem koji se zadovoljava digitalnom stimulacijom, a ne knjigom. Uz navedeno, kao vrlo važnu negativnu posljedicu digitalnoga čitanja istraživanje ističe i smanjenje empatije kod mladih. Bez empatije smanjuje se mogućnost emocionalnoga povezivanja, što može utjecati na socijalne odnose i međuljudske vještine.

Međutim, istraživanje pokazuje kako se svi navedeni problemi mogu umanjiti poticanjem dubinskoga, klasičnoga čitanja u fizičkome mediju, tj. čitanjem *prave* knjige. Takav način čitanja ne zadovoljava mozak trenutačno, već ga aktivira i usmjerava prema sposobnosti obavljanja dugoročnih zadaća. Za razliku od digitalnoga čitanja dubinsko čitanje zahtijeva usredotočenost na jednu temu tijekom duljega razdoblja. Time se razvija koncentracija, što je korisno za učenje i rješavanje problema. Stvaraju se snažnije veze među različitim informacijama u mozgu, što pridonosi boljem dugoročnom pamćenju. Veze olakšavaju razumijevanje složenih koncepata i omogućavaju zadržavanje znanja. Osim toga, kad čitatelj tijekom čitanja zamišlja složene scenarije, likove i situacije, stimulira se mašta i kreativna sposobnost mozga. Ovaj aspekt dubinskoga čitanja posebno je važan za mlade jer potiče kreativno promišljanje koje može doprinijeti inovativnim idejama i rješenjima u stvarnome svijetu. Klasično čitanje ima veliku ulogu u razvoju strpljenja, planiranja i empatije.

Čitanje fikcije pomaže čitateljima da se užive u živote likova, razumiju njihove osjećaje, motivacije i perspektive, a to utječe na razumijevanje i prihvaćanje različitosti, što je posebno važno u globalnome svijetu. Dubinsko čitanje pozitivno djeluje i na vještine pisanja i govora jer se njime obogaćuje vokabular, omogućava jasnije i preciznije izražavanje misli i ideja koje su preduvjet za razvijanje socijalnih vještina i komunikacije.

Istraživanja pokazuju kako se nalazimo u poodmakloj fazi najveće od svih dosadašnjih revolucija – u jeku smo neurološke revolucije prema kojoj su otkrića i upotreba parnoga stroja i električne struje banalni jer ova revolucija izravno utječe i modificira način na koji funkcionira naš mozak. Iako je tehnologija omogućila široku dostupnost tekstova, multimedijalnost, brzinu i interaktivnost, istovremeno je donijela i brojne izazove koji otežavaju tradicionalno čitanje te sve dobrobiti koje ono donosi za razvoj ljudskoga mozga. Na pitanje kako pomiriti tradicionalno čitanje s digitalnim svijetom ranije spomenuta neuroznanstvenica Maryanne Wolf odgovor vidi u obrazovnome sustavu koji razvija dvopismeni mozak, sposoban da se snađe u objema čitalačkim galaksijama. To je važno jer bi dijete bez digitalnih kompetencija lako moglo biti izopćeno iz vršnjačkoga društva, a sasvim će se sigurno teže nositi s izazovima suvremenoga svijeta, jednako kao što će bez vještine klasičnoga čitanja ostati zakinuto za ranije navedene dobrobiti. Razvijanje dvopismenosti omogućava iskorištavanje prednosti obaju svjetova. Digitalno je čitanje izazovnije zbog stalnih smetnji (*pop-upovi*, poveznice, videomaterijali), ali obrazovanjem se može pomoći učenicima da usvoje tehnike za filtriranje ovih smetnji i da ostanu koncentrirani na ključne informacije. Međutim, na pitanje kako to učiniti, kako pomiriti Gutenberga i Zuckerberga, galaksiju knjige i digitalnu galaksiju, obrazovni sustav tek treba naći pravi odgovor.

Proces je digitalizacije ireverzibilan, što znači da nema povratka na staro. Ima svoje manjkavosti, ali i dobre strane. No, oko toga ne treba kukati, nego se s problemom treba suočiti. Ne osposobimo li sebe i nadolazeće generacije da budemo žitelji dviju galaksija, papirnatih i digitalnih, uskoro će nedostajati i pisaca i čitatelja i suosjećajnih građana sposobnih za kritičko mišljenje.

Prilagođeno prema: www.kritika-hdp.hr

Smjernice za pisanje sažetka

Pročitajte zadani tekst.

Sažmite polazni tekst svojim riječima:

- tako da navedete opće podatke o polaznome tekstu
- tako da odredite namjenu i temu teksta
- tako da navedete osnovne misli teksta i pojedinosti koje ih podupiru
- tako da odredite autorov stav o temi.